ISSN 2078-6794. Вісник Львівського університету. Серія мист-во. 2026. Вип. 29. С. 214–226
Visnyk of the Lviv University. Series Art Studies. Issue 29. P. 214–226

УДК 793.3:378.014.3:008(477)
DOI: http://dx.doi.org/10.30970/vas.29.2026.214-226

ФУНКЦІОНАЛЬНО-СЕМАНТИЧНА ТА ІНСТИТУЦІЙНА ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Володимир ЗАМЛИННИЙ

ORCID: https://orcid.org/0000-0003-0188-8526
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
кафедра хореографії,
проспект Волі, 13, Луцьк, Україна, 43025
e-mail: zamlynnyi.volodymyr@vnu.edu.ua

Микола ЦАПЯК

ORCID: https://orcid.org/0000-0003-3645-201X
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
кафедра хореографії,
проспект Волі, 13, Луцьк, Україна, 43025
e-mail: tsapiak.mykola@vnu.edu.ua

Роксана ГОРБАЧУК

ORCID: https://orcid.org/0000-0002-0411-967X
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
кафедра хореографії,
проспект Волі, 13, Луцьк, Україна, 43025
e-mail: andreroksi@ukr.net

Проведено комплексне дослідження процесу формування новітньої концепції розвитку української хореографії в контексті соціокультурних, функціонально-семантичних та інституційних трансформацій, що відбувалися в Україні з 2024 р. після прийняття нового переліку галузей знань та спеціальностей. Обґрунтовано, що повномасштабна війна, розвиток культурної дипломатії, цифровізація мистецької діяльності та реформа вищої освіти стали визначальними чинниками, які зумовили переосмислення ролі хореографічного мистецтва в сучасному українському суспільстві. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування сутності новітнього задуму розвитку українського хореографічного мистецтва та визначення основних

© Замлинний Володимир, Цапяк Микола, Горбачук Роксана, 2026

художньо-естетичних, соціокультурних, освітніх і комунікативних чинників її становлення в умовах сучасних геополітичних викликів. Методологічну основу становлять компаративний, семіотичний, структурно-компетентнісний, системний, інституційний та інтегративний підходи, що дали змогу простежити взаємозв'язок між трансформацією функцій хореографічного мистецтва, реформуванням мистецької освіти та зміною професійної моделі сучасного хореографа-професіонала. Напрям дослідження присвячено аналізу реформування системи вищої мистецької освіти України. Розкрито особливості переходу від спеціальності 024 Хореографія до спеціальності В6 Перформативні мистецтва у структурі нової галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки. Доведено, що зазначені інституційні зміни відображають перехід від традиційної дисциплінарної моделі підготовки хореографів до міждисциплінарної компетентнісної системи, орієнтованої на інтеграцію мистецтва, культурної політики, цифрових технологій, міжнародної комунікації та культурної дипломатії. Обґрунтовано, що сучасний хореограф-професіонал поступово трансформується з виконавця та балетмейстера у багатофункціонального фахівця, який поєднує творчу, педагогічну, науково-дослідну, організаційно-управлінську та культурно-дипломатичну діяльність і формує мистецьку еліту України. Такий підхід відповідає сучасним європейським тенденціям розвитку перформативних мистецтв і забезпечує інтеграцію української мистецької освіти до міжнародного академічного простору.

Ключові слова: культура, мистецтво, українська хореографія, перформативні мистецтва, реформа вищої освіти, мистецька освіта, міждисциплінарність, мистецька еліта України, хореографічне мистецтво.

Постановка проблеми. Хореографічне мистецтво України виходить за межі традиційного художньо-естетичного розуміння та набуває нових соціокультурних, комунікативних, меморіальних і репрезентативних функцій. Реформа вищої освіти України, пов'язана з оновленням галузей знань і спеціальностей та переходом від спеціальності 024 Хореографія до спеціальності В6 Перформативні мистецтва, спеціалізації В6.03 "Хореографічне мистецтво", започатковує новий етап інституційного розвитку мистецької освіти. Незважаючи на появу окремих досліджень, присвячених хореографічному мистецтву, культурній дипломатії, перформативним практикам та реформуванню мистецької освіти, комплексний аналіз взаємозв'язку функціонально-семантичних змін української хореографії з інституційними трансформаціями системи вищої освіти з 2024 р. залишається недостатньо розробленим. Це зумовлює необхідність наукового осмислення новітньої концепції розвитку української хореографії як складової сучасного культуротворчого процесу.

Актуальність дослідження визначено необхідністю комплексного аналізу трансформаційних процесів, що відбуваються в українському хореографічному мистецтві в умовах війни, євроінтеграції та реформування системи вищої освіти. Сучасна українська хореографія дедалі більше виконує функції культурної дипломатії, репрезентації національної ідентичності, збереження культурної пам'яті, виховання мистецької еліти суспільства та розвитку міжкультурної комунікації. Одночасно впровадження нової спеціальності В6 Перформативні мистецтва актуалізує потребу

переосмислення змісту професійної підготовки хореографів, її міждисциплінарної спрямованості та відповідності сучасним європейським стандартам мистецької освіти. Дослідження цих процесів має важливе теоретичне й практичне значення для розвитку української гуманітарної науки, культурної політики та системи мистецької освіти.

Об'єкт дослідження – процес функціонально-семантичної та інституційної трансформації українського хореографічного мистецтва в соціокультурному й освітньому просторі України в період з 2024 р.

Предмет дослідження – художньо-естетичні інновації, перформативні практики, культурна дипломатія, процеси формування національної ідентичності, трансформація професійної підготовки хореографів та реформа вищої мистецької освіти як чинники становлення новітньої концепції розвитку українського хореографічного мистецтва.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та комплексно схарактеризувати сутність новітніх процесів розвитку українського хореографічного мистецтва в період з 2024 р., виявивши основні соціокультурні, художньо-естетичні, інституційні та освітні чинники її формування в умовах війни, євроінтеграції та реформування системи вищої освіти України.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання:** проаналізувати інституційні зміни у системі мистецької освіти, пов'язані з переходом до спеціальності В6 Перформативні мистецтва; з'ясувати вплив реформи вищої освіти на трансформацію професійної моделі сучасного хореографа; обґрунтувати концептуальні засади новітньої парадигми української хореографії як багатовимірної соціокультурної системи.

Методологія дослідження. Для досягнення поставленої мети та розв'язання визначених завдань застосовано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, що ґрунтуються на міждисциплінарному підході (на межі мистецтвознавства, культурології, теорії освіти та соціогуманітаристики): *системний та структурно-функціональний* – використано для аналізу новітньої концепції розвитку української хореографії як цілісної, багатовимірної соціокультурної системи, а також для виявлення її нових функцій у сучасному суспільстві; *компаративний (порівняльний)* – застосовано для зіставлення змісту професійної підготовки за традиційною спеціальністю 024 Хореографія та новою спеціальністю В6 Перформативні мистецтва, що дало змогу виявити вектори трансформації освітніх стандартів та компетентнісних моделей освітніх програм; *інституційний та нормативно-дискурсивний аналіз* – задіяно для вивчення нормативно-правової бази реформи вищої освіти України з 2024 р., зокрема впровадження оновленого переліку галузей знань і спеціальностей, та оцінки їхнього впливу на архітектоніку мистецької освіти; *метод моделювання* – використано для обґрунтування та конструювання новітньої інтегративної моделі сучасного хореографа як мультифункціонального фахівця (митця, дослідника, менеджера культури).

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше проведено комплексний аналіз функціонально-семантичної та інституційної трансформації українського хореографічного мистецтва в умовах суспільно-

культурних процесів (з 2024 р.) завдяки авторському розумінню новітньої концепції розвитку українського хореографічного мистецтва як цілісної системи, що інтегрує художньо-естетичні, соціокультурні, освітні, комунікативні та дипломатичні функції. Визначено вплив реформи вищої освіти та переходу від спеціальності 024 Хореографія до спеціальності В6 Перформативні мистецтва на зміну задуму професійної підготовки фахівців, розширення їхніх компетентностей і становлення нової моделі хореографа як митця, дослідника, культурного менеджера та представника мистецької еліти суспільства. Подальшого розвитку набули наукові уявлення про взаємозв'язок хореографічного мистецтва, культурної пам'яті, національної ідентичності та процесів деколонізації в сучасному гуманітарному просторі України.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання теоретичних положень дослідження під час удосконалення освітньо-професійних програм зі спеціальності В6 Перформативні мистецтва із спеціалізації В6.03 Хореографічне мистецтво, розроблення нових освітніх компонентів із культурної дипломатії, менеджменту мистецтва, історії української хореографії, а також у подальших дослідженнях сучасних процесів розвитку української культури.

Аналіз основних наукових праць. Для дослідження функціонально-семантичної та інституційної трансформації українського хореографічного мистецтва становить стаття Олександра Плахотнюка "Значення впровадження стандартів вищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальність: 024 «Хореографія»" (2021) [1]. Автор одним із перших виконав комплексний аналіз процесу становлення нормативної бази вищої хореографічної освіти в Україні та обґрунтував значення стандартів вищої освіти як інструменту інституціоналізації спеціальності 024 Хореографія. Водночас у сучасних умовах результати дослідження набувають нового змісту. Якщо у 2021 р. головним завданням було нормативне становлення спеціальності 024 Хореографія, то після прийняття нового переліку спеціальностей і галузей знань у 2024 р. увагу приділено інтеграції хореографії у міждисциплінарний напрям В6 Перформативні мистецтва. Таким чином, праця О. Плахотнюка фіксує завершення першого етапу інституційного розвитку хореографічної освіти та водночас створює методологічне підґрунтя для осмислення її сучасної трансформації. Саме на основі сформованої системи професійних компетентностей стає можливим перехід до нової компетентнісної моделі, зорієнтованої на міждисциплінарність, культурну дипломатію, цифрові мистецькі практики та міжнародну культурну комунікацію.

Суттєвим внеском у дослідження розвитку української хореографічної освіти є стаття Федора Стригуна, Петра Луньо та Евеліни Дацко "Хореографічна освіта у Львівському національному університеті імені Івана Франка: історія становлення та розвитку" (2024) [5], у якій простежено еволюцію спеціальності 024 Хореографія в одному з провідних класичних університетів України. Особливу увагу приділено демонстрації процесу формування університетської моделі хореографічної освіти, яка поєднує академічну фундаментальність, мистецьку практику, наукові дослідження та культурно-просвітницьку діяльність. На відміну від мистецьких академій,

класичний університет створює умови для міждисциплінарної взаємодії хореографії з культурологією, театрознавством, педагогікою, історією культури та менеджментом соціокультурної діяльності.

Колективна праця авторів О. Бігус, Д. Безели, А. Підлипської та інших "Хореографія в системі мистецької освіти: сучасна українська та світова практика" (англ. Bigus O., Bazela D., Pidlypska A. та ін. "Choreography in the Art Education System: Modern Ukrainian and World Practice") [6] є одним із комплексних сучасних досліджень розвитку української хореографічної освіти в контексті світових тенденцій. Автори доводять, що сучасне хореографічне мистецтво вже не виконує виключно естетичну функцію, а набуває багаторівневого соціокультурного значення як механізм формування культурної пам'яті, національної ідентичності та міжкультурної комунікації.

Праця Олександра Плахотнюка "Формування наукової складової освітніх програм спеціальності «Хореографія» Львівського національного університету імені Івана Франка" (2024) [3] стала однією з перших спроб осмислення модернізації вищої хореографічної освіти через посилення науково-дослідницької компоненти. Автор наголошує на необхідності інтеграції наукових досліджень у процес професійної підготовки хореографів, розширенні міждисциплінарних зв'язків та формуванні академічної культури майбутніх фахівців. Праця демонструє початок переходу від традиційної моделі підготовки виконавця до підготовки дослідника, аналітика та творця нових культурних практик. Саме така тенденція пізніше знаходить своє відображення у проєкті стандарту спеціальності В6 Перформативні мистецтва.

Подальший розвиток цієї проблематики простежується у статті мистецтвознавця Олександра Плахотнюка "Інноваційний потенціал внутрішньої академічної мобільності для формування професійних компетенцій у підготовці фахівців зі спеціальності «Перформативні мистецтва» (спеціалізація «Хореографія»)" (2025) [2]. У розвідці академічну мобільність розглянуто як механізм модернізації професійної підготовки та адаптації української мистецької освіти до європейського освітнього простору. Особливого значення набуває теза про формування міждисциплінарних компетентностей, здатності працювати в різних культурних середовищах та інтегрувати інноваційні методики у творчу діяльність. Відповідно, підтверджено, що інституційна трансформація хореографічної освіти відбувається не лише через оновлення змісту навчання, а й через зміну освітніх практик, спрямованих на розвиток культурної дипломатії та міжнародної комунікації.

Водночас аналіз наукових праць свідчить, що попри наявність окремих досліджень освітніх трансформацій, осмислення новітньої парадигми української хореографії в контексті взаємодії цих процесів у період 2022–2026 рр. залишається недостатньо розробленим. Особливої уваги потребує дослідження впливу реформи вищої освіти та інтеграції хореографії до спеціальності В6 Перформативні мистецтва як складової нової галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки. Саме ця проблематика визначає наукову новизну пропонованого дослідження.

Виклад основного матеріалу. Важливим чинником формування новітньої парадигми української хореографії стала реформа вищої освіти України, що передбачає адаптацію освітньої системи до європейських стандартів та оновлення переліку галузей знань і спеціальностей. В умовах євроінтеграційних процесів особливого значення набуває переосмислення місця хореографічного мистецтва в структурі мистецької освіти та його інтеграція до сучасного міждисциплінарного освітнього простору.

Сучасне виконавське мистецтво варто розглядати як складну адаптивну соціально-естетичну систему, трансформаційний потенціал якої актуалізується через динамічну взаємодію художнього, технологічного, партисипативного та соціокультурного вимірів. У дослідженні обґрунтовано синергетичну модель емерджентності сучасних виконавських мистецтв (SEMCPA), яка концептуалізує виконавство як складну систему, що охоплює п'ять взаємопов'язаних рівнів: тілесний, наративний, технологічний, партисипативний та соціокультурний. Новітні перформативні практики функціонують передусім через синергію цих вимірів, породжуючи нові художні смисли, емоційну залученість, колективну творчість та сталі соціокультурні зв'язки. Зокрема, партисипативний та соціокультурний чинники сприяють формуванню гнучких форм соціальної інтеграції та спільного смислотворення через механізми співавторства, актуалізації культурної пам'яті та втіленої взаємодії [7, с. 29–31].

Одним з головних результатів освітньої реформи стало формування нової галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки, у межах якої хореографію розглядають не ізольовано, а як складову ширшого напряму В6 Перформативні мистецтва. Такий підхід відповідає сучасним європейським тенденціям, де танець, театр, сценічний рух, перформанс та міждисциплінарні художні практики розглядають як взаємопов'язані форми творчої діяльності.

Перехід до концепції перформативних мистецтв сприяє розширенню професійних компетентностей майбутніх хореографів. Сучасний фахівець уже не обмежується виконавською або балетмейстерською діяльністю, він є автором мистецьких проєктів, куратором культурних ініціатив, дослідником тілесності, учасником міжнародних творчих колаборацій та суб'єктом культурної дипломатії. Відповідно, змінюються освітні програми, у яких посилюється міждисциплінарна складова, впроваджуються курси з культурної політики, менеджменту мистецтва, проєктної діяльності, цифрових технологій та міжнародної комунікації.

Отже, реформа вищої мистецької освіти та впровадження концепції перформативних мистецтв є важливими складовими формування новітньої парадигми української хореографії. Вони сприяють переходу від традиційної моделі професійної підготовки до інноваційної системи, орієнтованої на міждисциплінарність, творчу мобільність, культурну дипломатію та утвердження української культурної суб'єктності в глобальному середовищі.

Для дослідження функціонально-семантичної та інституційної трансформації українського хореографічного мистецтва особливу цінність становить стаття О. Плахотнюка "Значення впровадження стандартів вищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальність: 024

«Хореографія»" (2021) [1]. Незважаючи на те, що дослідження було підготовлене ще в період становлення стандартів спеціальності 024 Хореографія, його теоретичні положення сьогодні набувають нового змісту в умовах реформування мистецької освіти та переходу до спеціальності В6 Перформативні мистецтва. Автор розглядає впровадження стандартів вищої освіти як важливий етап інституціоналізації хореографічної освіти в Україні. Основну увагу зосереджено на необхідності уніфікації вимог до підготовки фахівців, формуванні системи професійних компетентностей, забезпеченні академічної мобільності та інтеграції української мистецької освіти до європейського освітнього простору. У цьому аспекті дослідження фіксує завершення тривалого етапу становлення хореографії як самостійної освітньої та наукової галузі. Фактично О. Плахотнюк окреслює перехід від традиційного розуміння хореографії як суто виконавської діяльності до сучасного бачення хореографа як багатофункціонального фахівця, який поєднує творчу, педагогічну, наукову та організаційну діяльність. Саме ця ідея згодом отримує розвиток у сучасних дослідженнях перформативних мистецтв та відображається у проєкті нового стандарту В6 Перформативні мистецтва.

З позицій сучасного стану розвитку мистецької освіти дослідження набуває додаткового значення, оскільки дає змогу простежити еволюцію освітньої політики від спеціальності 024 Хореографія до міждисциплінарної спеціальності В6 Перформативні мистецтва. Якщо стандарт вищої освіти спеціальності 024 Хореографія був спрямований передусім на професіоналізацію хореографічної освіти, то проєкт нового Стандарту спеціальності В6 Перформативні мистецтва [4] орієнтується на інтеграцію хореографії у ширший простір перформативних практик, міждисциплінарної творчості та культурної комунікації. Таким чином, О. Плахотнюк у своїй праці [1] дає змогу зафіксувати вихідну точку цієї трансформації та простежити логіку подальших змін.

Проєкт Стандарту вищої освіти за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва [4] відображає суттєві зміни у розвитку сучасної мистецької освіти України та засвідчує формування нової парадигми підготовки фахівців у сфері виконавських мистецтв. У контексті дослідження функціонально-семантичної та інституційної трансформації українського хореографічного мистецтва цей документ набуває особливого значення, оскільки фіксує перехід від традиційної дисциплінарної моделі мистецької освіти до міждисциплінарного підходу, характерного для сучасного розуміння перформативних мистецтв. Визначення об'єкта вивчення через категорію "перформативні мистецтва" об'єднує сценічне, циркове, хореографічне та інші види виконавської творчості в єдине культурне поле, що відповідає актуальним європейським тенденціям розвитку мистецької освіти та культурної політики.

У межах такого підходу хореографія постає не лише як окремий вид мистецтва чи професійна практика, а як комплексний соціокультурний феномен, здатний продукувати нові смисли, формувати суспільні наративи та репрезентувати національну культуру в міжнародному просторі. Особливої ваги набувають компетентності, пов'язані з аналізом історичного розвитку мистецтв, дослідженням стильових процесів та інтерпретацією художньої

інформації. Такі положення створюють підґрунтя для переосмислення історії українського хореографічного мистецтва крізь призму сучасних гуманітарних підходів, охоплюючи постколоніальний дискурс, що є надзвичайно актуальним в умовах деколонізації українського культурного простору.

Важливою особливістю проєкту стандарту є орієнтація на формування здатності до критичного аналізу мистецьких процесів та інтерпретації художньої спадщини. У контексті відновлення автентичних смислів українського народного танцю це відкриває можливості для відновлення культурної пам'яті, актуалізації регіональних танцювальних традицій та подолання наслідків тривалої радянської уніфікації культурних практик. Через освітні механізми майбутні фахівці отримують інструменти для реконструкції національних мистецьких наративів і формування нових моделей культурної самоідентифікації.

Одночасно проєкт наведеного Стандарту [4] значною мірою відображає сучасне розуміння ролі мистецтва як інструменту культурної дипломатії. Здатність до популяризації перформативних мистецтв у суспільстві та використання сучасних засобів комунікації свідчить про усвідомлення того, що мистецька діяльність виходить за межі суто творчої сфери й набуває важливого суспільного та міжнародного значення. У цьому контексті хореографічне мистецтво розглянуто як ефективний засіб репрезентації української культури на міжнародній арені, формування позитивного іміджу держави та поширення українських культурних цінностей через мистецькі проєкти, фестивалі, гастрольну діяльність і цифрові комунікаційні платформи. Особливо показовим є включення до переліку компетентностей положень щодо використання інноваційних технологій, цифрових медіа та міждисциплінарних практик. Це свідчить про усвідомлення необхідності адаптації мистецької освіти до сучасних процесів цифровізації культури та розвитку нових форм художньої комунікації. Для хореографічного мистецтва такі положення відкривають перспективи розвитку відеохореографії, мультимедійних перформансів, цифрового танцю та інших форм синтетичного мистецтва, які активно інтегруються в сучасний світовий культурний простір. Водночас документ демонструє прагнення до розширення професійного профілю майбутнього фахівця. Крім виконавської підготовки, значну увагу приділено педагогічній, організаційно-управлінській, проєктній та дослідницькій діяльності. Такий підхід відповідає сучасним тенденціям розвитку культурних індустрій, у межах яких хореограф є не лише виконавцем чи постановником, а й культурним менеджером, педагогом, дослідником та агентом культурних змін.

Водночас аналіз проєкту Стандарту [4] дає змогу виявити певні концептуальні обмеження. Попри загальну орієнтацію на сучасні європейські підходи, документ не містить безпосереднього акценту на питаннях національної ідентичності, культурної пам'яті, нематеріальної культурної спадщини та деколонізації мистецької освіти. Відсутність відповідних компетентностей свідчить про недостатню інституційну артикуляцію тих процесів, які сьогодні визначають розвиток української гуманітарної сфери. З огляду на сучасні суспільно-політичні виклики доцільним є посилення в майбутньому стандарті положень, спрямованих на вивчення та збереження

української культурної спадщини, відновлення традиційних мистецьких практик і розвиток культурної дипломатії як складової професійної підготовки.

Відтак проєкт Стандарту вищої освіти за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва [4] відображає становлення нової освітньої моделі, в якій хореографічне мистецтво розглянуто як багатовимірний соціокультурний феномен, здатний виконувати художні, освітні, комунікативні та дипломатичні функції. Документ створює нормативні передумови для розвитку міждисциплінарних підходів, інноваційних мистецьких практик та міжнародної культурної взаємодії, що відповідає сучасним тенденціям трансформації українського хореографічного мистецтва. Водночас подальше вдосконалення стандарту потребує більш виразного врахування питань національної культурної пам'яті, деколонізації та націотворчої місії мистецтва, які нині стають визначальними чинниками розвитку української культури.

В умовах повномасштабної війни росії з Україною впровадження Стандарту В6 Перформативні мистецтва може суттєво змінити зміст і спрямування освітньо-професійних програм (ОПП) "Хореографія". Насамперед це пов'язано з тим, що новий Стандарт розглядає хореографію не лише як виконавське мистецтво, а як складову ширшого поля перформативних мистецтв, орієнтованого на суспільну комунікацію, культурну репрезентацію та міждисциплінарну взаємодію. Для освітніх програм це може означати необхідність переосмислення їхньої місії. Якщо раніше основну увагу зосереджували на підготовці виконавця, балетмейстера чи педагога-хореографа, то тепер зростатиме значення підготовки фахівця, здатного працювати в умовах культурної дипломатії, міжнародних мистецьких проєктів, цифрових медіа та соціокультурних практик. Відповідно до компетентностей, визначених Стандартом, майбутній хореограф повинен володіти навичками проєктної діяльності, комунікації, менеджменту, дослідницької роботи та використання інноваційних технологій.

Отже, перехід від спеціальності 024 Хореографія до В6 Перформативні мистецтва можна розглядати як закономірний етап еволюції української мистецької освіти. Він відображає не лише оновлення нормативної бази, а й глибоку зміну концепції професійної підготовки, що відповідає сучасним викликам культурної політики, європейської інтеграції та розвитку креативних індустрій. Водночас успішність реалізації нової моделі значною мірою залежатиме від збереження академічних традицій української хореографічної школи, посилення національно-культурної складової освітніх програм та інтеграції питань культурної пам'яті, деколонізації й культурної дипломатії до системи професійної підготовки. Водночас існують і певні ризики, інтеграція спеціальності 024 Хореографія у ширшу спеціальність В6 Перформативні мистецтва може призвести до часткового скорочення вузькопрофесійної хореографічної підготовки на користь загальномистецьких та міждисциплінарних компонентів. Для хореографічної спільноти важливо зберегти баланс між універсалізацією підготовки та збереженням академічних традицій професійної хореографічної освіти.

Висновки. Проведене дослідження дає змогу констатувати, що українське хореографічне мистецтво з 2024 р. проходить етап докорінної

функціонально-семантичної та інституційної трансформації. За результатами аналізу сформульовано такі основні положення:

1. Сучасна хореографія остаточно еволюціонувала від ізольованої художньо-естетичної практики до складної адаптивної соціально-естетичної системи. Застосування синергетичної моделі емерджентності сучасних виконавських мистецтв засвідчує, що життєздатність та інноваційність новітнього танцю забезпечується взаємодією п'яти рівнів: тілесного, наративного, технологічного, партисипативного та соціокультурного.

2. Визначено сутність інституційної реформи вищої мистецької освіти, у межах якої перехід від монодисциплінарної спеціальності 024 Хореографія до інтегрованої спеціальності В6 Перформативні мистецтва (у межах оновленої галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки) відображає євроінтеграційний вектор розвитку української вищої школи. Цей крок детермінує зміну освітньої філософії, в якій танець тепер позиціонується в єдиному кроскультурному полі поруч із театром, перформансом та цифровими медіапрактиками.

3. Експліковано трансформацію професійного профілю сучасного хореографа: реформа зміщує акценти з підготовки вузькоспеціалізованого виконавця чи балетмейстера на формування багатофункціонального фахівця нового типу. Сучасний хореограф концептуалізується як митець-дослідник, креативний менеджер, куратор перформативних проєктів та активний суб'єкт культурної дипломатії, представник мистецької еліти України, здатний репрезентувати національну ідентичність на міжнародній арені.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі полягають у моніторингу реального досвіду впровадження освітньо-професійних програм за спеціалізацією В6.03 Хореографічне мистецтво та розробленні методичних рекомендацій щодо збереження балансу між академічними традиціями української хореографічної школи та сучасними вимогами міждисциплінарності**.**

Список використаної літератури та джерел

1. Плахотнюк О. Значення впровадження стандартів вищої освіти галузі знань 02 "Культура і мистецтво", спеціальність : 024 "Хореографія". *Вісник Львівського університету. Серія мистецтвознавство.* 2021. Вип. 22. С. 51–59. DOI: http://dx.doi.org/10.30970/vas.22.2021.12180

2. Плахотнюк О. Інноваційний потенціал внутрішньої академічної мобільності для формування професійних компетенцій у підготовці фахівців зі спеціальності "Перформативні мистецтва" (спеціалізація "Хореографія"). *Вісник Львівського університету. Серія мистецтвознавство.* 2025. Вип. 27. С. 314–323. DOI: http://dx.doi.org/10.30970/vas.27.2025.314-323

3. Плахотнюк О. Формування наукової складової освітніх програм спеціальності "Хореографія" Львівського національного університету імені Івана Франка. *Вісник Львівського університету. Серія мистецтвознавство*. 2024. Вип. 25. С. 198–210. DOI: http://dx.doi.org/10.30970/vas.25.2024.198-210

4. Проєкт стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності В6 Перформативні мистецтва галузі знань В: Культура, мистецтво та гуманітарні науки. URL: https://mon.gov.ua/news/ministerstvo-osvity-i-nauky-proponuie-do-hromadskoho-obhovorennia-proiekt-standartu-vyshchoi-osvity-vyshchoi-osvity-pershoho-bakalavrskoho-rivnia-zi-spetsialnosti-v6-performatyvni-mystetstva (дата звернення: 04.07.2026).

5. Стригун Ф., Луньо П., Дацко Е. Формування хореографічної освіти у Львівському національному університеті імені Івана Франка. *Вісник Львівського університету. Серія мистецтвознавство*. 2024. Вип. 25. С. 182–197. DOI: http://dx.doi.org/10.30970/vas.25.2024.182-197

6. Bigus O., Bazela D., Pidlypska A., et al. Choreography in the art education system: modern Ukrainian and world practice. *SPORT TK-EuroAmerican Journal of Sport Sciences.* 2022. Vol. 11, Iss. 4. DOI: https://doi.org/10.6018/sportk.535211

7. Plakhotnyuk O., Petryk O., Luno P. et al. Transformations of contemporary performing arts: synergistic trends in choreography, dance, ballet, and theater. *Aposta: Revista De Ciencias Sociales.* 2026. Vol. 24, No. 113. e1152. P. 1–31. DOI: https://doi.org/10.23900/ra.Ed.Esp.v24i113.1152

References

1. Plakhotniuk, O. (2021). Znachennia vprovadzhennia standartiv vyshchoi osvity haluzi znan 02 “Kultura i mystetstvo”, spetsialnist: 024 “Khoreohrafiia” [The significance of implementing higher education standards in the field of study 02 “Culture and the Arts”, specialisation: 024 “Choreography”]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriia mystetstvoznavstvo*, 22. 51–59. http://dx.doi.org/10.30970/vas.22.2021.12180 [in Ukrainian].

2. Plakhotniuk, O. (2025). Innovatsiinyi potentsial vnutrishnoi akademichnoi mobilnosti dlia formuvannia profesiinykh kompetentsii u pidhotovtsi fakhivtsiv zi spetsialnosti “Performatyvni mystetstva” (spetsializatsiia “Khoreohrafiia”) [The innovative potential of internal academic mobility for the development of professional competences in the training of specialists in the field of “Performing Arts” (specialisation: “Choreography”)]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriia mystetstvoznavstvo*, 27, 314–323. http://dx.doi.org/10.30970/vas.27.2025.314-323 [in Ukrainian].

3. Plakhotniuk, O. (2024). Formuvannia naukovoi skladovoi osvitnikh prohram spetsialnosti “Khoreohrafiia” Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka [Development of the academic component of the educational programmes for the “Choreography” degree programme at Ivan Franko National University of Lviv]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriia mystetstvoznavstvo*, 25, 198–210. http://dx.doi.org/ 10.30970/vas.25.2024.198-210 [in Ukrainian].

4. Proiekt standartu vyshchoi osvity pershoho (bakalavrskoho) rivnia zi spetsialnosti B6 Performatyvni mystetstva haluzi znan B Kultura, mystetstvo ta humanitarni nauky [Draft standard for first-cycle (bachelor’s) higher education in specialisation B6: Performing Arts, within the field of knowledge B: Culture, Arts and Humanities]. Retrieved from https://mon.gov.ua/news/ministerstvo-osvity-i-nauky-proponuie-do-hromadskoho-obhovorennia-proiekt-standartu-vyshchoi-osvity-vyshchoi-osvity-pershoho-bakalavrskoho-rivnia-zi-spetsialnosti-v6-performatyvni-mystetstva (data zvernennia: 04.07.2026) [in Ukrainian].

5. Stryhun, F., Luno, P., Datsko, E. (2024). Formuvannia khoreohrafichnoi osvity u Lvivskomu natsionalnomu universyteti imeni Ivana Franka [The Development of Choreographic Education at the Ivan Franko National University of Lviv]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriia mystetstvoznavstvo*, 25, 182–197. http://dx.doi.org/10.30970/ vas.25.2024.182-197 [in Ukrainian].

6. Bigus, O., Bazela, D., Pidlypska, A., et al. (2022). Choreography in the art education system: modern Ukrainian and world practice. *SPORT TK-EuroAmerican Journal of Sport Sciences*, 11(4). https://doi.org/10.6018/sportk.535211 [in English].

7. Plakhotnyuk, O., Petryk, O., Luno, P. et al. (2026). Transformations of contemporary performing arts: synergistic trends in choreography, dance, ballet, and theater. *Aposta: Revista De Ciencias Sociales*, 24 (113), e1152, 1–31. https://doi.org/10.23900/ra.Ed.Esp.v24i113.1152 [in English].

FUNCTIONAL-SEMANTIC AND INSTITUTIONAL TRANSFORMATION OF UKRAINIAN CHOREOGRAPHIC ART IN THE CONTEXT OF REFORMING ART EDUCATION IN UKRAINE

Volodymyr ZAMLYNNYY

Lesya Ukrainka Volyn National University,
Department of Choreography,
13 Voli Avenue, Lutsk, Ukraine, 43025
e-mail: :zamlynnyi.volodymyr@vnu.edu.ua

Mykola TSAPIAK

Lesya Ukrainka Volyn National University,
Department of Choreography,
13 Voli Avenue, Lutsk, Ukraine, 43025
e-mail: tsapiak.mykola@vnu.edu.ua

Roksana HORBACHUK

Lesya Ukrainka Volyn National University,
Department of Choreography,
13 Voli Avenue, Lutsk, Ukraine, 43025
e-mail: andreroksi@ukr.net

This article presents a comprehensive study of the process by which a new concept for the development of Ukrainian choreography has taken shape, in the context of the socio-cultural, functional-semantic and institutional transformations that have been taking place in Ukraine since 2024, following the adoption of a new list of fields of knowledge and specialisms. It is argued that full-scale war, the development of cultural diplomacy, the digitalisation of artistic activity and the reform of higher education have become decisive factors in a qualitative rethinking of the role of choreographic art in contemporary Ukrainian society. The aim of the study is to provide a theoretical justification for the essence of the latest vision for the development of Ukrainian choreographic art and to identify the main artistic, aesthetic, socio-cultural, educational and communicative factors underlying its

formation in the context of contemporary geopolitical challenges. The methodological framework comprises comparative, semiotic, structural-competence-based, systemic, institutional and integrative approaches, which have made it possible to trace the interconnection between the transformation of the functions of choreographic art, the reform of arts education and the change in the professional model of the contemporary professional choreographer. This research focuses on analysing the reform of the higher arts education system in Ukraine. It examines the specific features of the transition from specialisation 024 Choreography to specialisation B6 Performing Arts within the structure of the new field of knowledge B Culture, Arts and Humanities. It is demonstrated that these institutional changes reflect a shift from the traditional disciplinary model of training choreographers to an interdisciplinary competence-based system focused on the integration of the arts, cultural policy, digital technologies, international communication and cultural diplomacy.

It is argued that the contemporary professional choreographer is gradually transforming from a performer and ballet master into a multifunctional specialist who combines creative, pedagogical, research, organisational and managerial, and cultural-diplomatic activities, thereby shaping Ukraine's artistic elite. This approach is in line with contemporary European trends in the development of the performing arts and ensures the integration of Ukrainian arts education into the international academic sphere.

Keywords: culture, art, Ukrainian choreography, performing arts, higher education reform, arts education, interdisciplinarity, Ukraine's artistic elite, choreographic art.

Стаття надійшла до редколегії 17.08.2026 р.
Прийнята до друку 21.10.2026 р.
Опублікована 26.11.2026 р.